

18. ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU A REKREACE

LIDSKÉ ZDROJE PRO CESTOVNÍ RUCH

Cestovní ruch je specifická oblast podnikatelských aktivit, proto jeho rozvoj v mikroregionu musí být komplexně koordinován.

Cestovní ruch je především závislý na dostatku kvalifikovaných a vzdělaných pracovních sil, což rozšiřuje pracovní příležitosti pro všechny vzdělanostní skupiny. Navíc CR poskytuje velkou příležitost pro rozvoj malého, ale i středního podnikání ve všech velikostních skupinách sídel. Rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu nebude možný bez systematického a koncepčního přístupu.

K rozvojovým předpokladům patří základní podnikatelské dovednosti a schopnosti a v neposlední řadě i podnikatelská etika. Nedostatky, které se ve službách spojených s CR objevují, je možné eliminovat především vhodnými vzdělávacími a rekvalifikačními kurzy. Bez koncepce a dostatku kvalifikovaných pracovních sil nelze cestovní ruch rozvíjet.

Pro rozvoj cestovního ruchu jsou velmi dobré přírodní podmínky a při rozumných úpravách kulturní krajiny, která je místy nevhodně využívána, je možné docílit kulturnějšího stavu.

Obnovování, případně vytváření nových tradic v životě místního obyvatelstva jsou v mikroregionu, který je z velké části dosídlen, zvláště významné aktivity. Utrvují vztah k domovu, vytvářejí podmínky pro pocit sounáležitosti, mohou podporovat i cestovní ruch.

Je třeba usilovat o širší zapojení komunit do přeshraniční spolupráce v oblasti společenské, kulturní, sportovní, vzdělávací atd., což by mohlo pomocí neformálních kontaktů přispět k rozvoji cestovního ruchu a také malého a středního podnikání.

V mikroregionu nejsou využívány existující prostory, které by mohly sloužit pro setkávání občanů a pro různě zaměřené akce a aktivity, což také ovlivňuje nižší intenzitu občanského života i možnosti rozšiřování přeshraničních kontaktů.

PRIORITY ROZVOJE MIKROREGIONU „SDRUŽENÍ RŮŽE“ V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU A REKREACE

- 1) trvale zlepšovat turistický image mikroregionu – marketing, propagace, reklama a prodej turistických služeb, podpora vzdělávání a profesní přípravy manažerů a dalších pracovníků v cestovním ruchu,
- 2) citlivě využívat udržované a obnovované kulturní dědictví a přírodní bohatství mikroregionu pro rozvoj cestovního ruchu a rekreace;
- 3) vytvořit turistické produkty zaměřené zejména na střední sportovně orientované vrstvy obyvatelstva z okolních regionů i z celé ČR i s využitím přeshraniční spolupráce,
- 4) dobudovat základní a doprovodnou infrastrukturu cestovního ruchu – ubytovací a stravovací služby, turistické trasy a cyklotrasy, využití vodních ploch a cest, kulturní, zábavní a sportovně – rekreační infrastrukturu,
- 5) vybudovat organizační a informační systém cestovního ruchu a rekreace v

mikroregionu,

- 6) založit tradici penzionů pro seniory, rodiny s malými dětmi a podobné skupiny, vyhledávající nenáročnou turistiku a zdravé životní prostředí,
- 7) využívat oživení kulturních a církevních památek k založení nových a obnově starých tradic, které by napomohly sblížení lidí z obou stran hranice
- 8) vytvářet podmínky pro řemeslnou a uměleckořemeslnou produkci z místních surovin, jejíž výrobky by se staly charakteristickými pro mikroregion

ANALÝZA TURISTICKÉ NABÍDKY REGIONU

Jedním z cílů při zakládání tohoto venkovského mikroregionu byla také idea (vize) selektivního ekonomického rozvoje podporou aktivit cestovního ruchu.

Přírodní turistický potenciál

Z hlediska přírodního turistického potenciálu lze mikroregion hodnotit jako poměrně rozmanitý a atraktivní, zejména z hlediska kvality prostředí, přesto však jen průměrně atraktivní co se týká rozmanitosti jeho celoroční nabídky. Prvním handicapem je jeho jen povětšinou sezónní využitelnost (letní období), v zimním období jen pro méně náročné turistické, resp. ozdravné pobyty. Možná konkurenceschopná nabídka je zde v letní pobytové rekreaci (rybníky, koupání, rybolov, cyklo- a pěší turistika, ozdravné pobyty).

Kulturně historická nabídka

Z hlediska nabídky kulturně-historického turistického potenciálu nabízí mikroregion některé atraktivity lokálního až regionálního významu. Jde jednak o kulturně-historické památky a atraktivity, jako např. historické město Nové Hrady (město, hrad, zámek, klášter, Tereziino údolí), dále zde nalezneme památky lidové architektury (tvrz Žumberk), památky církevní architektury (Dobrá Voda, Nové Hrady), technické památky starých řemesel (vodní hamr, sklářská huť).

Turistická infrastruktura a služby

Z hlediska vybavenosti základní a doprovodnou turistickou infrastrukturou je však zatím nabídka resp. atraktivnost mikroregionu jen velmi průměrná. Jde o poměrně malou nabídku ubytovacích kapacit, povětšinou jen střední kategorie a nestandardních pro nabídku zájezdových touroperatorů. Z nadstandardních turistických služeb chybí sportovní haly, krytý bazén, tenisová a golfová hřiště, půjčovny sportovních potřeb, hipodromy, aj. (v současnosti jen bazén, fit centrum a tenisové hřiště v Trhových Svinech, základní sportovní vybavenost v Nových Hradech, lyžařský vlek na Hojné Vodě v Novohradských horách).

Organizační struktura cestovního ruchu

V současné době neexistuje žádná organizační struktura cestovního ruchu v rámci kraje, okresu či mikroregionu tak, jak je obvyklé v sousedních turisticky vyspělých zemích, např. v Rakousku, či Německu (vymezené turistické regiony na regionální úrovni, lokální a regionální turistické organizace, komise cestovního ruchu v obcích a pod.). Hlavním úkolem těchto organizačních struktur je zejména podpora turistického rozvoje oblasti (marketing, reklama, propagace, prodej turistických produktů, tvorba image, aj.). Je přitom zřejmé, že bez jasných organizačních struktur není možná cílená podpora cestovního ruchu na jakékoliv prostorové úrovni.

SWOT ANALÝZA CESTOVNÍHO RUCHU

Silné stránky

- kvalitní životní prostředí
- geografická poloha
- dobré možnosti venkovské turistiky (eko-, agro- formy, folklór)

Slabé stránky

- méně kvalitní komunikační dostupnost, špatná kvalita komunikací
- neexistující organizační struktura cestovního ruchu
- malá kapacita ubytovacích zařízení
- velmi nízká vybavenost základními a nadstandardními turistickými službami a infrastrukturou (nedostatečný sortiment a kvalita) ve srovnání se sousedními domácími a rakouskými turistickými regiony
- značná sezónnost cestovního ruchu
- zatím jen minimálně turistických tras a programů či produktů pro domácí i zahraniční návštěvníky s kvalitním zajištěním služeb
- prakticky neexistující image a propagace mikroregionu
- špatný stav historických objektů a památek
- malý podíl zaměstnanosti v cestovním ruchu

Příležitosti

- zlepšení turistického image mikroregionu (turistický marketing)
- zvýšení podílu pobytové návštěvnosti s příznivými dopady na rozvoj zaměstnanosti
- zvýšení příjmů a rozpočtů
- rozvoj spolupráce podnikatelských subjektů s místní samosprávou a sdruženími

Ohrožení:

- kvalita a včasnost spolupráce na regionální úrovni
- relativní rizika kapitálové návratnosti do turistické infrastruktury

(Strategická a rozvojová studie mikroregionu „Sdružení Růže“)

PŘEDPOKLADY PRO CESTOVNÍ RUCH V NOVOHRADSKÝCH HORÁCH

Možnosti rekreace v současnosti

Oblast Novohradských hor, díky tomu, že byla dlouhou dobu zapomenutým krajem, má dnes jedinečný potenciál velmi málo narušeného přírodního prostředí. Může rovněž nabídnout řadu kulturně historických atraktivit. Také její doposud nevýhodná okrajová poloha se stává otevřením hranic předností, z níž mohou těžit právě aktivity v oblasti cestovního ruchu.

Prozatím nabízí poměrně omezené možnosti rekreace z hlediska časového využití. Oblast je využívána především k letní rekreaci (koupání, rybolov, pěší a cykloturistika), pro zimní rekreaci pouze pro méně náročné pobyty (ozdravného charakteru). Pro nedostatečnou vybavenost rekreačních zařízení nejsou atraktivní pobyty v přechodných obdobích, kdy převládá nepříznivé počasí.

Pěší turistika

Obecně pro celou Českou republiku platí, že kvalita sítě značených turistických cest je na velmi vysoké úrovni, a to především díky obětavé práci členů Klubu českých turistů. Rovněž Novohradské hory mají vytvořeny po této stránce velmi dobré podmínky pro pěší turistiku. Vyhlídková místa, která jsou dnes znehodnocena, uzavřena v hradbě vzrostlých stromů, je nutné v rámci možností opět uvolnit.

Nabízí se zde řada možností propojení na trasy v Rakousku a to prostřednictvím nově navrhovaných přechodů pro pěší.

Cykloturistika

Díky poměrně husté síti zpevněných cest má cykloturistika v této oblasti ideální možnost rozvoje. Terén pro cykloturistiku je v Novohradských horách velmi příznivý. Otevřením hraničních přechodů se nabídka tras dále rozšiřuje na území Rakouska. Trasy bude potřeba řádně dovybavit značením i doprovodnými službami, zřízením odpočinkových míst spojených např. s panoramatickými výhledy, či místy se zajímavou historií. Takovou stezkou je například už dnes existující stezka „Paměťihodnosti Novohradska“.

Cyklistické trasy bude nutné z důvodu zajištění bezpečného provozu v mnoha úsecích opatřit vhodnými povrchy, zajistit jejich stálou údržbu a v jejich blízkosti vybudovat jednoduchá odpočívadla z přírodních materiálů. Nutná je i pravidelná údržba zeleně kolem stezek.

Vybavenost a kvalita tras dává možnost nasměrovat nápor turistické zátěže do míst, kde z hlediska ochrany přírody a hospodářské činnosti především na lesních pozemcích nedojde ke střetu zájmů. Ježdění mimo trasy je vzhledem k rostoucímu počtu návštěvníků oblasti a požadavku šetrného využívání krajiny nežádoucí. Kvalita cyklistických tras se musí postupně přizpůsobit úrovni sousedních zemí. Je nutné dobudovat trasy tak, aby postupně vytvořily navazující síť v rámci celé Evropy.

Jezdectví

Krása krajiny byla odjakživa obdivována i při projížděkách na koních, případně v kočárech (kočárové cesty). Novohradské hory mají pro turistiku na koních ideální podmínky, dostatek pastvin i možností vytvořit okružní cesty bezpečně oddělené od dopravy, pěších i cykloturistických tras. Je však nutné najít vhodného provozovatele. Ideálním by se v tomto případě zdálo být spojení agroturistiky, pastevního chovu skotu a jezdectví.

Vodní turistiky

V oblasti nejsou ideální podmínky pro klasické vodní sporty, chybí zde splavné řeky a velké vodní plochy. Koupaliště je pouze v Horní Stropnici, v rámci volného využívání vod je částečně využíván Žárský rybník, nádrž v Žumberku a Mlýnská nádrž. Humenická přehrada má pro tyto účely příliš prudké břehy akolísavou hladinu.

Rekreační pobyty

Nabízejí se zde potenciálně ideální příležitosti k rekreačním pobytům na venkově, v klidném prostředí vesnic a malých obcí v krajině prozatím nezatížené negativními projevy civilizace. Pobyty v horách v letním období spojené s turistikou (pěší, cyklo, hipoturistika). Letní tábory mládeže jsou u Pohorské vsi a u Benešova nad Černou.

Zimní rekreace

Vzhledem ke klimatickým a přírodním podmínkám v oblasti se dá předpokládat rozvoj pouze běžeckého lyžování. Nutné bude však vymezení, vyznačení a údržba běžeckých tras, které by měly vytvářet vhodné okruhy (Pohoří na Šumavě – Kapelníkuv rybník – Pohořský rybník – Pohoří na Šumavě), s možností propojení do středisek zimních sportů na rakouské straně.

Pro sjezdové lyžování jsou poměrně krátké, mírné svahy a špatné sněhové podmínky. Sjezdovky v oblasti mají pouze místní charakter.

Zdravotní turistiky

Obnovení lázeňské tradice v Novohradských horách. Doplnění trhu nabídkou ozdravných a relaxačních pobytů se speciálními regeneračními programy je v dnešní době pro nezanedbatelné procento populace vysoce aktuální.

Turistiky za cílem poznávání přírody

Velmi málo narušené přírodní prostředí s řadou přírodních rezervací, naučných stezek a tras je pro milovníky přírody cenným zdrojem poznatků.

Turistiky za cílem lovu-rybolovu

Lov zvěře, rybolov na řekách a vodních plochách.

Agroturistiky

Vznik agroturistických farem by mohl pomoci vyřešit alespoň částečně problém s využíváním zemědělských pozemků, zároveň by měly být agrofarmy situovány i v turisticky zajímavých oblastech.

Odborná turistiky

Využití daného potenciálu krajiny a objektů vhodných pro pořádání odborných seminářů, symposií, studijních pobytů a dalších specializovaných akcí zaměřených na ekologii, krajinnou tvorbu atd.

Chalupářství

Další rozvoj chalupaření bude možný pouze v rámci původních sídel na místech původních objektů. Pokud dojde k výstavbě nových objektů, je nutné zajistit technickou infrastrukturu, včetně čistíren odpadních vod, aby nedocházelo ke znečišťování vod.

Architektura novostaveb musí respektovat místní typologii, hmotové objemy, výrazové prostředky a tradiční stavební materiály.

Neměla by být budována velká rekreační střediska, soustřeďující turisty do jednoho místa, včetně zázemí těchto středisek. Plochy jako jsou golfové hřiště atp. jsou pro místní krajinu naprosto cizorodými a znehodnocujícími elementy a neměly by proto být zřizovány.

NÁVRH OPATŘENÍ ZAŠTIŤUJÍCÍCH ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU

Pro řešení území nelze předpokládat mohutný rozvoj turistického průmyslu se všemi jeho doprovodnými jevy, ale spíše *formy ekologicky šetrné rekreace*.

Bude nutné koordinovat tyto aktivity s požadavky ochrany přírody, ekologií a mírou hospodářského využití krajiny. Síla území je v jeho krajinné a ekologické hodnotě.

Úspěšný rozvoj turistiky je podmíněn řadou nutných opatření:

- zlepšení komunikační dostupnosti a kvality komunikací
- fungující organizační struktura cestovního ruchu, zlepšení spolupráce mezi podnikatelskými subjekty a místní samosprávou a sdruženími
- zvýšení kapacity a úrovně ubytovacích zařízení
- zajištění základních a nadstandardních služeb
- pokrytí celé sezóny
- obnova a rozšíření turistických tras s kvalitním zajištěním služeb
- vytvoření image regionu (turistický marketing)
- propagace regionu
- zlepšení stavu historických památek a jejich zapojení do nabídky
- zvýšení podílu zaměstnanosti v cestovním ruchu

SHRNUTÍ

Novohradské hory jsou velmi atraktivním regionem, který má všechny základní předpoklady z hlediska rozvoje cestovního ruchu se zaměřením na volný čas, poznávání a odpočinek. Je snadno dosažitelný, společná hranice s Rakouskem rozšiřuje nabídku v obou směrech, návštěvníci se snadno mohou přesunout do míst, z hlediska cestovního ruchu světoznámých, jako je Český Krumlov, Třeboň atd.

Oblast Novohradských Hor nabízí široké možnosti pro rozvoj nových nabídek v cestovním ruchu dosud nevyužitých. Je zde řada příležitostí pro renovaci nebo repliky sídel, tvrzí, industriálních památek a dalších staveb, oživení tradičních slavností, procesí a poutí, využití vesnických statků pro agroturistiku, lidová řemesla, selskou kuchyni atd.

Cestovní ruch přináší pracovní příležitosti pro všechny vzdělanostní skupiny a může výrazně snížit migraci obyvatel za prací do větších měst. V důsledku tak může napomoci odvrátit reálnou hrozbu zániku malých sídel. Programy rozvoje cestovního ruchu se musí zaměřit i na návrat tradiční řemeslné výroby a uměleckých řemesel, kterým právě cestovní ruch zajistí odbyt. V oblasti Novohradských hor je poměrně nízká úroveň vzdělanostní struktury. Pro obyvatelstvo je nutné zajistit možnost vzdělávacích kursů, které by přinesly základní podnikatelské dovednosti a schopnosti i podnikatelskou etiku.

V dosídleném regionu, kde chybí historické vazby, je obzvláště významné vytváření nových tradic.

Důležitým úkolem je podpora Novohradského regionu v jeho snaze zapojit se do podpůrných programů venkovským oblastem v rámci regionální politiky České republiky, neboť není v jeho silách řešit rozvojové problémy vlastními silami.